

Jiří Vorlíček, žijící, bdící aneb Jak ubíhaly mé roky s jubilantem!

Svoboda M.

Když jsem se v říjnu 1996 poprvé setkal s panem profesorem Jiřím Vorlíčkem, nejenže jsem netušil, že právě slaví 52. narozeniny, ale určitě mě v tu chvíli ani nenapadlo, že se jedná o setkání pro mě zcela jistě osudové, a už vůbec ne, že v říjnu 2014 budu psát do Klinické onkologie tento příspěvek k životnímu jubileu předsedy České onkologické společnosti ČLS JEP a nositele státního vyznamenání České republiky. Když se ohlédnu zpět a promítnu si těch 18 let, po kterých jsem měl možnost se s ním pravidelně setkávat, zcela jistě vím, že je jedním z mých učitelů, kterých si velmi vážím. Osmnáct let je i není dlouhá doba. Pro něj ne, pro mě ano a pro tento omezený formát příspěvku je tak akorát, abych zde mohl uvést alespoň ty nejsilnější zážitky, které mám s prof. Vorlíčkem spojené. Začalo to volbou děkana Lékařské fakulty MU v Brně. Profesor Vorlíček tehdy za námi, student-skými senátory, přišel, aby se představil. Dostavil se přesně, byl charizmatičtější, výborně připravený, věděl téměř o všech problémech, které nás při studiu trápily, jako by loni promoval, pozorně nám naslouchal a přislíbil nám pomoc. Nevěděli jsme, že naše studentské problémy jsou tak chronické, že není třeba být čerstvým absolventem, abyste o nich mohli tak zaslíbeně hovořit, ale věděli jsme, že nás přesvědčil. A dnes vím, že to byl přesně on – charizmatičtější, empatictější a „exaktní“ (*časem, místem i situací*). O půl roku později jsem se s ním setkal jako s děkanem. Seděli jsme proti sobě u prorektora doc. Janáse, projednávala se odvolání studentů neúspěšných v přijímacím řízení na LF. Již u prvního případu nastal problém, který způsobil, že jsme se velmi ostře postavili proti sobě. I přes protesty děkana nakonec prorektor přistoupil na moje argumenty a studenta v odvolacím řízení přijal. Čekal

jsem, že tím začne můj konec, ale po skončení jednání ke mně děkan Vorlíček na chodbě přistoupil a řekl, že by si velmi přál mít ve svém poradním orgánu – kolegiu děkana – studenta, který se nebude bát mu sdělit svůj, i opačný názor. A tak jsem trávil téměř pět let několik hodin týdně vedle něj v tomto orgánu fakulty. Pozoroval jsem, jak se díky jeho činnosti mění celá fakulta, opravují se budovy, připravuje se nový kampus, kvalitativně dopředu se posouvá kurikulum..., ale taktéž jak se měním já! Otevření jakéhokoli problému totiž předcházel vždy nějaký ten dortík, višně v čokoládě nebo aspoň chlebiček či čokoláda samotná.

Kombinace někoho, kdo vás stále vybízí k požívání sladkostí, a vlastní genetické výbavy vedla k nárůstu mé hmotnosti o téměř 10 kg. A tímto mě prof. Vorlíček rovněž natrvalo poznamenal.

Již od studií jsem věděl, že chci dělat onkologii. Nějakou dobu mi trvalo, než jsem zjistil, že pouze šikovné ruce ze mě onkochirurga neudělají. A když jsem se ze zahraničního působení vrátil s pocitem, že jediné, pro co chci žít, jsou lymfomy, setkal jsem se s prof. Vorlíčkem znovu, tentokrát jako s přednostou II. interní hematologické a onkologické kliniky FN Brno, kterou v roce 1989 založil a dalších 21 let vedl. Nezměnil se. Vyptával se, jak bylo, naslouchal, pak hovořil a já odcházel s vítězným pocitem, že jeho klinika se beze mě už ani na minutu neobejde, a ani trochu mi nevadilo, že s úvazkem 0,2. Následovalo období, které mě formovalo, a to nejen po profesní stránce. Zažil jsem skvělý kolektiv lidí, kteří byli zcela oddaní své práci, podporovaní ve svém odborném růstu a přitom udržovaní ve zdravé „řízení“ kompetici, která vedla k „produkci“ tolika docentů a profesorů. Profesor Vor-

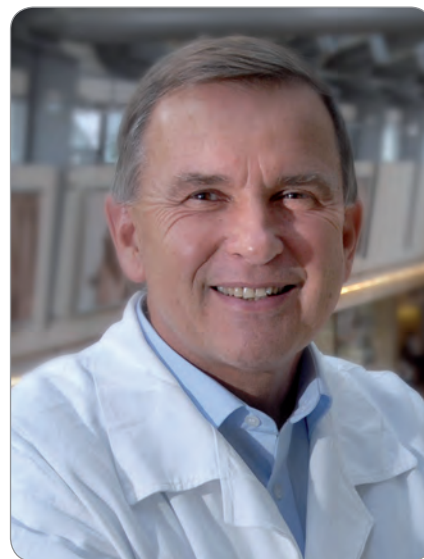

Foto: Tino Kratochvil.

líček věděl, jak tuto atmosféru vytvořit a udržet. Pravidelně se zajímal o to, jaký máme pocit z práce, kterou děláme, jak se nám daří v našich soukromých životech. Plnil nejenom roli otce kliniky, ale v podstatě se stával „otcem“ nás všech. V té době byl pro mě vzorem i u lůžka pacienta. Byl neuvěřitelně bystrý a nám i pacientům dokázal dát správnou radu. Vždy, pokud to stav umožňoval, podal pacientovi ruku. Bylo to poprvé, kdy jsem viděl profesora či přednostu nemocného člověka pohlédit. Na pracovišti plném intenzivní medicíny a principů molekulární biologie nádorů nám současně vštěpoval principy a důležitost paliativní medicíny, oboru, jehož rozvoji v naší zemi tolik pomohl.

Když jsem odešel pracovat do Masarykova onkologického ústavu, setkávali jsme se první roky především při příležitostech zasedání výkonné redakční rady Klinické onkologie, oficiálního časopisu České onkologické společnosti ČLS JEP, které je prof. Vorlíček již 11. rokem

předsedou. Časopis pravidelně přinášel informace z České onkologické společnosti, která pod jeho vedením vytvořila novou koncepci onkologické péče, jejíž součástí se stala síť akreditovaných komplexních onkologických center, a prosadila Národní onkologický program. V roce 2008 se prof. Vorlíček stal ředitelem Masarykova onkologického ústavu a o dva roky později mi nabídl možnost pracovat v jeho manažerském týmu. Byla to zajímavá zkušenost. Oceňoval jsem jeho manažerské schopnosti i ochotu jít do rizika „nasažení vlastní kůže“, bylo-li to nezbytné. A takových situací nebylo málo. Častokrát, i veřejně, musel obhajovat úhradu onkologické péče, existenci komplexních onkologických center a v neposlední řadě i samostatnou existenci ústavu. Na straně druhé jsem jako jeho náměstek i dosti trpěl, a teď, když už není mým ředitelem, to konečně mohu říct veřejně. Moje nedochvilnost, ve které je podle něj v této zemi horší už jenom jeden „nejmenovaný“ pražský profesor, jehož všichni dobře známe, byla v přímém rozporu s vrozenou časovou exaktností prof. Vorlíčka. Celé čtyři roky jsem nosil hodinky nastavené o 5 minut dopředu,

pořídil jsem si „chytrý“ telefon, ve kterém jsem budík nastavoval na 15 minut před smlouvanou schůzkou, ale ve více než 60 % případů to stejně nestačilo. Přijít pozdě bylo stresující. Ti, kdo to u něj zažili, vědí proč. Trpěl jsem z toho žaludečními vředy (*byť je dr. Šachlová nenašla*). Před „degradací“ mě zachránila až informace o výsledku lékařského výzkumu, kterého jsem se ještě jako student LF zúčastnil. Tehdy, v hodinách fyziologie nás prof. Kukleta požádal o účast ve výzkumném programu zaměřeném na identifikaci časového centra v lidském mozku. Ani po hodinovém vyšetření a otočení všech 64 svodů vysokodenzního EEG se mu v mém mozku (při konstatování, že ten mám) časové centrum odhalit nepodařilo. Ještě že jsem si na tento výzkum vzpomněl. Profesor Vorlíček tuto informaci přijal jako lékař, který – pro vážné nemoci – měl vždy pochopení, a od té doby mě za nedochvilnost již nekáral. Mohl bych popsat další a další trable, které mně jako šéf přinášel, např. jak mi roztrhal žádost o dovolenou s tím, že novou podepíše až poté, co odevzdám svou věčně rozepsanou habilitační práci, ale pro vaši představu to jistě stačí. V duchu svého hesla „Co tě nezabije, to tě posílí“

ze mě udělal „Iron Mana“ a i za to jsem mu vděčný!

Roky, které jsem prožíval s jubiletem, ukončil jubilant sám. A i v tom bude mým vzorem. Jeho odchod z postu ředitele Masarykova onkologického ústavu a avizované rozhodnutí o tom, že se již nebude ucházet o pozici předsedy České onkologické společnosti ČLS JEP, je přesně v duchu jeho pragmatického myšlení. Na druhou stranu, odejít v nejlepším je umění, kterého není každý schopen. Naštěstí, pro umění, i to nelékařské, má prof. Vorlíček vlohy.

Profesor Vorlíček udělal mnohé „pro mě“, stejně tak jako pro řadu dalších lidí. Jsem rád, že jsem mohl pracovat „pro něj“, stejně tak, jak to jistě dělala i řada dalších lidí. Víím, že ta řada lidí je dlouhá a jistě mu všichni přejeme všechno nejlepší a hlavně zdraví do dalšího života! Více potřeba není, protože on, on život žít umí. *Ad multos annos, pane profesore!*

říjen 2014

doc. MUDr. Marek Svoboda, Ph.D.
výkonný redaktor
časopis Klinická onkologie